

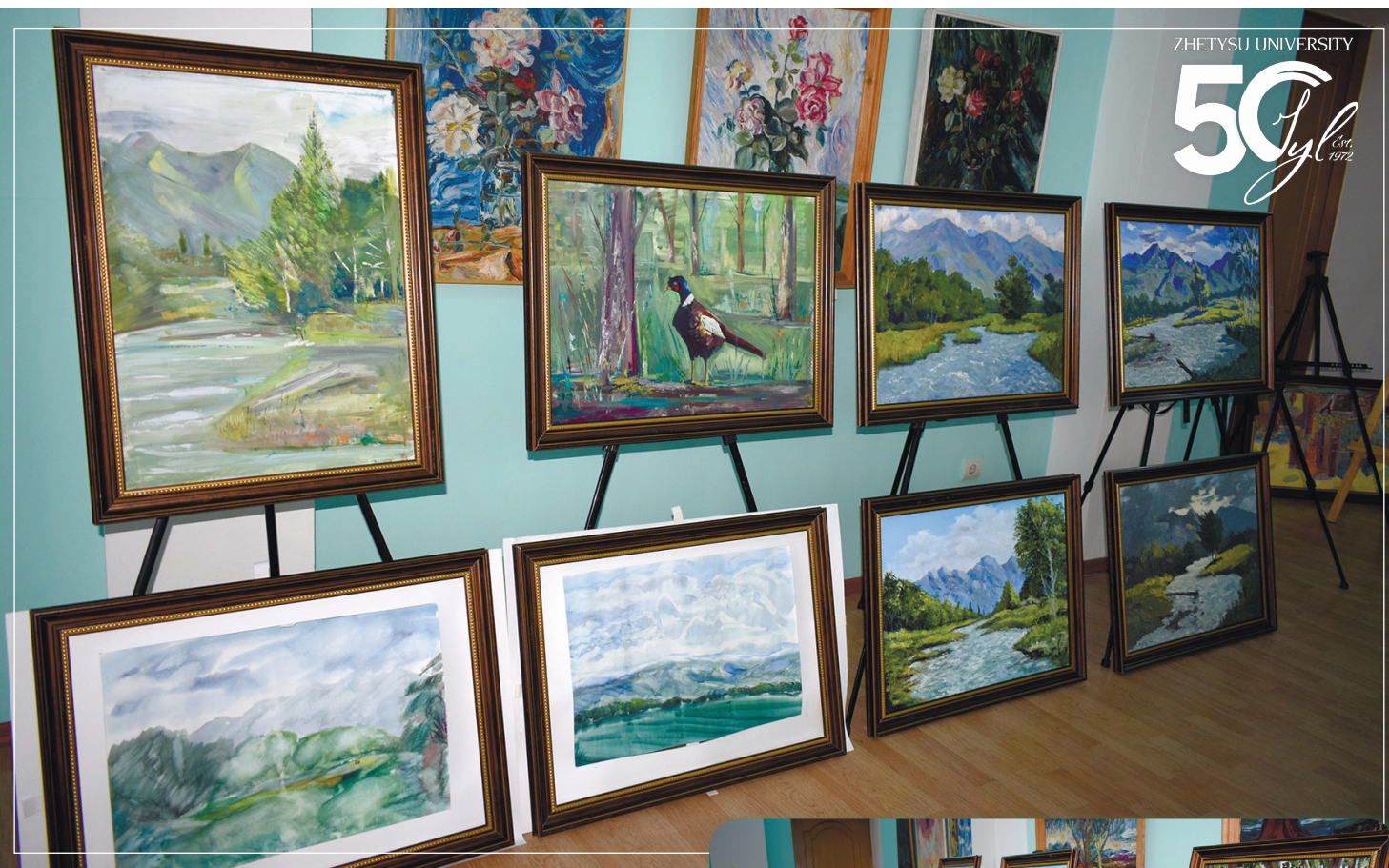
Жетісу университетіне 50 жыл!

ZHETYSU
UNIVERSITY

№6 (219)
30 маусым
2022 жыл

Жетісу университеті

ALMATY OBLYSTYQ QOǴAMDYQ-SAIASI JASTAR GAZETI
АЛМАТИНСКАЯ ОБЛАСТНАЯ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ МОЛОДЕЖНАЯ ГАЗЕТА

Жетісу палитрасы

Жетісу университетінің 50 жылдығына орай Дене шынықтыру және өнер жоғары мектебі «Жетісу палитрасы» атты халықаралық пленэр ұйымдастырды. Маусым айының 9-11 аралығында өткен жазғы мектеп-пленэрге көрші Ресей, Қырғызстан, Өзбекстан елдері мен Абай атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Шәкәрім атындағы Семей университетінің оқытушылары мен студенттері арнайы келді.

Жетісу университеті базасындағы спорттық-сауықтыру «Қарлығаш» лагерінде студенттер мен оқытушылар табиғат аясында түрлі жанрда сурет салып, тәжірибе алмасты. Үш күнге созылған өнер жәрмеңкесінде дүниеге келген туындылар 50 жылдық мерейтойға тарту ретінде университет қорына берілетін болды, картиналарды тамашалаған ректор Қуат Маратұлы оларды ғимараттың көрнекі жеріне ілуді тапсырды.

Сонымен қатар, Жетісу өлкесі табиғатының ерекшеліктері айшықталған кескіндемелер топтастырылған каталог жарыққа шығады.

► ПЛЕНЭР НЕТИЖЕСІ МЕН СУРЕТТЕР 5 БЕТТЕ.

ТҮРКИЯ УНИВЕРСИТЕТТЕРІМЕН ШАРТ ЖАСАЛДЫ

2 бет

УСИЛЕНИЕ ДУХОВНЫХ ЦЕННОСТЕЙ

3 стр.

ОХРАНА ПРИРОДЫ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

4 стр.

БІЛІМ АЛАМЫН ДЕГЕН АДАМҒА МҮМКІНДІК КӨП

6 бет

ТҮРКИЯ УНИВЕРСИТЕТТЕРІМЕН ШАРТ ЖАСАЛДЫ

7-11 маусым аралығында Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің делегациясы Басқарма төрағасы – Ректор, г.ғ.д., профессор Баймырзаев Қуат Маратұлының басшылығымен академиялық және ғылыми қызмет саласындағы өзара іс-қимыл бағыттарын талқылау және ынтымақтастық туралы шарттарға қол қою үшін Түркия Республикасының университеттеріне барды.

Түркияның жоғары оқу орындарына сапары аясында Жетісу университетінің білім алушылары үшін түрік тілін тегін оқыту мүмкіндіктері, бірлескен білім беру бағдарламаларын іске асыру, академиялық алмасуды одан әрі дамыту, сондай-ақ екі елдің ғылыми әлеуетін дамыту үшін Эрасмус+, Горизонт 2020, Мевлана және т.б. халықаралық бағдарламаларына бірлесе қатысу перспективалары талқыланды. Түркия Республикасының университеттерімен шарттар жасалды: Хаджеттепе университеті (Анкара қ.), Карабюк университеті (Карабюк қ.), Бурса Улудаг университеті (Бурса қ.).

МИЧИГАН УНИВЕРСИТЕТИ ҒАЛЫМЫНЫҢ ДӘРІСІН ТЫҢДАДЫ

І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің жас ғалымдары Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университетінде америкалық ғалымдардың дәрістерін тыңдады. Жоба АҚШ пен Қазақстан университеттерінің ынтымақтастық бағдарламасы аясында жүзеге асырылуда. Жоба үйлестірушісі - Мичиган мемлекеттік университетінің (АҚШ) профессоры Джи хун Чэнь. Жобаның мақсаты-қазақстандық жоғары оқу орындарында экология және экология салаларында білім беру бағдарламасының мазмұнын жақсарту.

Қазіргі уақытта отандық және шетелдік университеттердің ғалымдары профессор Чэньнің жетекшілігімен он күндік танымдық семинарға, сондай-ақ Қызылорда облысының аумағындағы дала жұмыстарына қатысуда.

Дерістерді АҚШ профессорлары мен ҚазҰАУ тұрақты бау-бақша орталығының мамандары жүргізді.

СПОРТКЛУБ

ҚЫЗДАР АРАСЫНДА ВОЛЕЙБОЛДАН ЖАРЫС ӨТТІ

Жетісу университетінің 50 жылдығына орай І.Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің №2 оқу ғимаратының спорт залында Республикадағы жоғары оқу орындарының студент қыздар арасында волейболдан жарыс өтті.

Жарыс қортындысында І - орын І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, II –орын Қазақ Ұлттық қыздар педагогика университеті, III-орын Талдықорған жоғары политехникалық колледжінің студенттеріне берілді.

Номинация бойынша үздік шабуылшы – Аида Жексенбекова (Қазақ Ұлттық қыздар ПУ), үздік үйлестіруші – Жанел Қоңырова (І.Жансүгіров атындағы ЖУ), үздік қорғаушы – Ажарлым Құрманбек (Талдықорған жоғары политехникалық колледжі), үздік либеро – Зәмзәм Құрамыс (Талдықорған жоғары медициналық колледжі), үздік ойыншы – Назерке Қайыржанова (Қазақ Ұлттық қыздар ПУ), үздік судья – Қанағат Ахметов (І.Жансүгіров атындағы ЖУ), үздік тренер – Сауле Нүрпейісова (Қазақ Ұлттық қыздар ПУ) болды.

Жарысқа 6 команда 72 студент қатысты. Жеңімпаздар мен жүлдегерлерге университет Ректорының грамоталары, медальдар мен бағалы сыйлықтар табысталды.

ШАХМАТ ОЙНАП ЖАРЫСТЫ

І.Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің 50 жылдығына орай Талдықорған қаласының білім беру мекемелерінің оқытушылары мен қызметкерлері арасында шахмат жарысы өтті.

Оған гуманитарлық ғылымдар жоғары мектебі, техникалық ғылымдар жоғары мектебі, жаратылыстану жоғары мектебі, құқық және экономика жоғары мектебі, педагогика және психология жоғары мектебі, дене шынықтыру

және өнер жоғары мектебі, ректорат командасы, колледж №3, колледж №1 командалары қатысты.

Жарыс нәтижесінде Ерлер арасында: I орын – Самат Серікбаевқа, II орын – Жәнібек Ахметовке, III орын – Талғат Рахатовқа, Әйелдер арасында: I орын – Меруерт Абайдильдановаға, II орын – Нұргүл Бахытханқызына, III орын – Жемисжан Иманғазинавоға берілді.

Номинация бойынша: Ерлер арасында Самат Серікбаев, әйелдер арасында Меруерт Абайдильданова үздік ойыншы атанды. Командалық жарыста: I орын Ректорат командасына, II орын Гуманитарлық ғылым дар жоғары мектебіне, III орын №1 колледж командасына бұйырды.

Бетті дайындаған Назым ДҮТБАЕВА.

УСИЛЕНИЕ ДУХОВНЫХ ЦЕННОСТЕЙ

ВАЖНЕЙШАЯ ЗАДАЧА СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ – ПОКАЗАТЬ ПУТЬ К САМОРАЗВИТИЮ. ВЕДЬ ЖИЗНЬ ОБРЕТАЕТ СМЫСЛ, КОГДА ЧЕЛОВЕК НАХОДИТ СВОЕ МЕСТО В ОБЩЕСТВЕ И ЖИВЕТ В ГАРМОНИИ.

А ПОДГОТОВКА СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ К ПРОФЕССИИ ИМЕЕТ ВАЖНОЕ ЗНАЧЕНИЕ. МЫ ДОЛЖНЫ ВОСПИТАТЬ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНУЮ ЛИЧНОСТЬ, УМЕЮЩУЮ ВЫБИРАТЬ ИСТИННУЮ ПРОФЕССИЮ, ОРИЕНТИРОВАННУЮ НА ВЫСОКИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКИЕ ЦЕННОСТИ, СПОСОБСТВУЮЩУЮ ДУХОВНОМУ И СОЦИАЛЬНОМУ РАЗВИТИЮ ОБЩЕСТВА. ВУЗ ПРЕСЛЕДУЕТ ЦЕЛЬ СДЕЛАТЬ ВСЕ ВОЗМОЖНОЕ, ЧТОБЫ БУДУЩИЙ СПЕЦИАЛИСТ, СЕГОДНЯШНИЙ СТУДЕНТ СТАЛ ГРАМОТНЫМ, ПОЛНОФОРМАТНЫМ, КОНКУРЕНТОСПОСОБНЫМ ЧЕЛОВЕКОМ.

В связи с позицией юного поколения в нашей стране актуальным принципом идеи будущего станет формирование лидерских качеств личности. Гармония интереса к обществу – единство профессионализма и социальности, предполагающее последовательность и единую преемственность воспитательного процесса. Однако необходимо выбирать рациональные формы и методы увязки воспитания с жизнью социального общества с учетом возможностей и особенностей личности учащихся.

Социальность основывается на поиске аспектов развития, предусматривающих стремление студентов к постоянному самосовершенствованию наряду с путем профессионального роста. Современный человек должен уметь самостоятельно воспитывать, оценивать и реализовывать изученный профессиональный опыт.

Интерес к выбранной профессии, а также общественно полезная работа с людьми, быть лидером во всем – этап социализации студента. Его профессиональный уровень лучше обсуждать в рамках специально организованной творческой работы. Ведь воспитательный процесс формируется в особом, разновозрастном обществе. Главный ключ к будущему – целенаправленная, эффективная система воспитания, опирающаяся на укрепление всех здоровых сил общества. Цель может быть достигнута при условии совместной работы между преподавателем и студентом.

За годы независимости были созданы такие базовые ценности казахского народа, как свобода, единство, стабильность, процветание. Качественное образование должно стать основой индустриализации и инновационного развития Казахстана. Дефицит духовности студенческой молодежи в настоящее время является основной причиной создания программы, направленной на обучение общечеловеческих ценностей через систему образования. Только так каждый человек сможет в полной мере реализовать свои врожденные возможности.

Духовно-нравственные ценности – процесс самопознания и принятия личностных, интеллектуальных особенностей и качеств. Все потребности взаимодополняют друг

друга. Удовлетворение такой потребности связано с собственным развитием. Людям необходимо больше общаться. А для того, чтобы вступать в отношения, необходимо лучше познать себя.

В зону самореализации входит сознание, деятельность во внешнем и внутреннем мире человека, формирование позитивной идентичности личности, создание благоприятных условий для ее самоактуализации. Категории самовыражения отражают направление глубинного познания человека, путь к вечности. Формирование нового требует развития профессиональной деятельности.

Несомненно, в зрелости умение ориентироваться в своих возможностях в соответствии с требованиями жизни и конкретизировать свою цель, связывать игру в один устойчивый узел приводит к определенному значимому показателю активности. В том числе, самооценка повышает уверенность личности в себе, обретает духовную силу. Деятельность по самосовершенствованию, как внутренняя формальная тенденция к количественному и качественному изменению физической, душевной, духовной энергии, также вносит свой вклад в повышение активности личности. Данная тенденция может стать одной из психолого-педагогических проблем, доказывая, что она имеет особое значение при изучении учебно-воспитательной работы.

Если брать развитие жизненных позиций нового поколения, то определение истинности и правильности ее жизненной позиции измеряется соответствием прогрессу общества. Важнейшим признаком определения личностного развития студенческой молодежи является установление ее места в существующем общественном историко-культурном процессе. Это все связано с тем, что человек осознанно находит свое место в жизни и не заблуждается. Формирующие жизненные установки: личность, семья, общество, политика, идеология. Жизнь и деятельность влияют на жизненную позицию по отношению к будущей профессии.

Жалгас АХМЕТОВ,
преподаватель – лектор ОП по
физико – математическому направлению
Высшей школы естествознания.

РАБОТА ПО ЛЮБВИ

КОГДА Я ДУМАЮ О ТОМ, КАК ВЫГЛЯДИТ ЧЕЛОВЕК, КОТОРЫЙ ЛЮБИТ СВОЮ РАБОТУ, Я ПРЕДСТАВЛЯЮ РУКОВОДИТЕЛЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ ТВОРЧЕСКОГО ОБУЧЕНИЯ, КАНДИДАТА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАУК, АССОЦИИРОВАННОГО ПРОФЕССОРА АИДУ КАЖМУХАНОВНУ. ОНА НЕ ПРЕДСТАВЛЯЕТ СВОЮ ЖИЗНЬ БЕЗ РАБОТЫ, НО И ОБО ВСЕМ ОСТАЛЬНОМ ЗАБЫВАТЬ НЕ НАМЕРЕНА.

— Охарактеризуйте себя в 3 словах?

— Так, дайте подумать. Я организованный и активный человек. И люблю родными, близкими.

— Несколько слов о научных трудах.

— Имею более 100 научных трудов в области музыкальной педагогики и социально-культурной деятельности.

— В чем заключается основная цель преподавания?

— На мой взгляд, современная нива образования преследует множество целей, знания, умения, навыки, так называемые ЗУН. Важно развивать способность выделять правильные приоритеты и принимать решения, нести за них ответственность. Преподаватель должен работать честно и ответственно вкладывать свое время на становление компетентного специалиста.

— Что для Вас означает 50-летие университета?

— Если честно, воспринимаю, как личный праздник. Ведь здесь я училась, получила диплом. Из года в год укреплялся профессиональный рост. Здесь впервые стала преподавателем и наставником. Я горжусь тем, что в процветании вуза есть частица и моего труда.

— Спасибо Вам большое.

Валентина СКОТАРЕВА,
ЖР-211.

НАЧАЛИСЬ УЧЕБНЫЕ СБОРЫ...

В ЖУ НАЧАЛИСЬ УЧЕБНЫЕ СБОРЫ ДЛЯ СТУДЕНТОВ 2 КУРСА ВОЕННОЙ КАФЕДРЫ. ОНИ ПРОВОДЯТСЯ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ УЧЕБНОЙ МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ БАЗЫ ВОИНСКИХ ЧАСТЕЙ, С ЦЕЛЬЮ ПРАКТИЧЕСКОГО ОБУЧЕНИЯ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ КОМАНДНЫХ, МЕТОДИЧЕСКИХ НАВЫКОВ ОБУЧАЮЩИХСЯ, ОСВОЕННЫХ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ТЕОРЕТИЧЕСКОГО КУРСА ВОЕННОЙ ПОДГОТОВКИ.

Военная кафедра – учебное формирование вооруженных сил по подготовке офицеров запаса. Окончившие кафедру молодые люди получают звание «лейтенант» и автоматически зачисляются в мобилизационный резерв.

Военная подготовка студентов Жетысуского университета проводится по специальностям:

- военный воспитатель;
- мотострелок.

К примеру, в ряды мотострелков отбирают ребят с технического факультета, а тех, кто учится на гуманитарном факультете, зачисляют в ряды военных воспитателей. Здесь созданы все условия для получения теоретических знаний. Студенты обеспечены учебным материалом и пользуются всеми инновационными технологиями. Также на практических занятиях военной подготовки учатся держать в руках настоящее оружие.

К слову, здесь обучают офицеров запаса к самым различным ситуациям жизни. После двухлетнего курса выпускники проходят учебные сборы. Для студентов, обучающихся по программе офицеров запаса, сборы проводятся в два этапа:

- 2 недельные сборы;
- тридцатидневный полигон, который начинается первого августа.

«Главная цель военной кафедры им. Ильяса Жансугурова – подготовить для вооруженных сил страны морально устойчивых, образованных, готовых к выполнению военных обязанностей офицеров запаса. Необходимо отметить, что военная кафедра с этой задачей успешно справляется», – говорит начальник военных сборов, полковник А. И. Испаев.

Нурасыл САКЕН,
ЖР-311.

ОХРАНА ПРИРОДЫ ЯВЛЯЕТСЯ ДЕЙСТВИТЕЛЬНО ВАЖНОЙ ЗЛОБОДНЕВНОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРОБЛЕМОЙ. ОНА МОЖЕТ БЫТЬ УСПЕШНО РАЗРЕШЕНА ТОЛЬКО ТОГДА, КОГДА ВСЕ ПЕДАГОГИ, БЕЗ ИСКЛЮЧЕНИЯ, БУДУТ ПОСТОЯННО ЗАНИМАТЬСЯ ВОСПИТАНИЕМ МОЛОДОГО ПОКОЛЕНИЯ В ДУХЕ ПРИРОДООХРАНИТЕЛЬНОГО МЫШЛЕНИЯ.

Человек своим созидательным трудом должен приумножать материальные и духовные богатства. Эту ответственность мы не можем передать никому, потому что только мы, люди, наделены высшей силой – силой разума. А значит, наши поступки должны быть разумными и человеческими. «... И так на каждом шагу факты напоминают нам о том, что мы отнюдь не властвуем над природой так, как завоеватель властвует над чужим народом, не властвуем над ней так, как кто-либо находящийся вне природы, — что мы, наоборот, нашей плотью, кровью и мозгом принадлежим ей и находимся внутри ее, что все наше господство над ней состоит в том, что мы, в отличие от всех других существ, умеем познавать ее законы и правильно их применять» (Ф.Энгельс). Такого человека-созидателя должен воспитывать учитель.

Ответственность за судьбу природы у человека формируется задолго до его зрелости. Она формируется на основе ежедневной созидательной практической природоохранительной работы. Человек – часть природы. Он живет в окружении природной среды, и все необходимое для удовлетворения материальных и духовных потребностей получают от нее. Он может заниматься созидательным трудом только в природной среде и только используя ее ресурсы. Природа существует для человека, и человек обязан ее использовать разумно.

Человек имеет гибкую и восприимчивую нервную систему. В нем скрыта сила созидателя. При умелой и систематической воспитательной работе эти положительные природные задатки переходят в нравственные природолюбивые качества. М. Горький 3 июня 1926 года в письме из Сорренто, адресованном А. С. Макаренку, писал: «... в каждом человеке скрыта мудрая сила строителя, и нужно ей дать волю развиваться и расцвести, чтобы она обогатила землю еще большими чудесами».

А. Г. Хрипкова, исследуя биологическое и социальное в развитии, формировании и воспитании человека, пишет о наследственных задатках: «Прирожденные особенности нервной системы и других систем организма являются анатомо-физиологической основой тех «жизненных» сил, которые существуют в человеке в виде задатков. Задатки – не готовые психические свойства, а лишь природные возможности их возникновения и развития,

ОХРАНА ПРИРОДЫ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

необходимый уровень биологической организации, специфические биологические предпосылки. В реализации же этих возможностей развития решающее значение имеют условия социальной жизни и воспитания. Лишь в условиях социальной жизни, в общении с людьми, активной деятельности задатки развиваются и приобретают новые качества. Мозг человека от рождения обладает органическими предпосылками для познания окружающего мира...».

Научные выводы ученого-физиолога и педагога А. Г. Хрипковой еще раз подчеркивают правильность суждений о необходимости и возможности подготовки человека к охране природы со дня рождения и дальнейшего продолжения этой работы в школе, вузе и в послешкольной практической жизни.

Профессор Н. К. Гончаров, исследуя методологию и методику педагогики как науки о человеке, пишет: «Человек – существо социальное, общественное, занимающее особое место в природе. Его жизнь подчиняется биологическим законам, которые определяют жизнь любого живого организма, но именно

его человеческая сущность определяется социальными законами, оказывающими огромное влияние на все физиологические процессы организма. Человек не приспособ-

бляется пассивно к окружающей среде, он активно переделывает ее соответственно своим потребностям».

Научные выводы Н. К. Гончарова о человеческой сущности еще раз подтверждает мысль

об огромной силе и способности человека к охране и рациональному использованию природных ресурсов. Педагоги обязаны готовить молодое поколение к активному воспроизводству природных ресурсов. Созидательная сила молодежи должна быть умело направлена на охрану природы.

Человек был, есть и будет гибким, пластичным и добрым существом. В этом уверена современная генетическая наука. Академик Н. П. Дубинин пишет: «Необычайна духовная и физическая пластичность человека, она доказана историей человечества и его современным, ни с чем не сравнимым прогрессом».

В дальнейшем, развивая свою мысль, Н. П. Дубинин говорил, что сам человек – это необыкновенное создание природы и самого себя, он физически и духовно в основе своей прекрасен. Развивая итоги исследования, он заключает, что «когда человек вышел на арену жизни, вселенная приобрела новый смысл. Она стала познаваема силами, созданными ею самой. Родилось новое качество в движении матери. Человек не только обладает разумом, он добр и воспринимает красоту».

Несмотря ни на какие кажущиеся факты показной жестокости человека по отношению к самому себе и окружающей природе, он в своей сущности добрый и неповторимо заботливый.

Каждый нормальный человек – созерцательный друг природы. Обязанность педагогов – воспитать и формировать его созидательным другом природы и её хозяином. Этому лучше всего способствует систематическая учебно-воспитательная работа с природоохранительным содержанием.

Педагогическое обоснование природоохранительного воспитания, практические рекомендации по его осуществлению должны писаться на доступном языке, так как педагогика – наука всенародная, призванная способствовать формированию каждого человека в духе активного строителя прогрессивного общества.

Айгуль ИДРИСОВА,
кандидат технических наук, магистр наук по охране окружающей среды, преподаватель-лектор ОП по «ЕиТН».

НАША ЖИЗНЬ В ВАШИХ РУКАХ

ДЕНЬ МЕДИЦИНСКОГО РАБОТНИКА – ЭТО ПРАЗДНИК ТЕХ, КТО СВЯЗАЛ СВОЮ ПРОФЕССИЮ С МЕДИЦИНОЙ, КТО ПОСВЯТИЛ СЕБЯ СОХРАНЕНИЮ ЗДОРОВЬЯ И ЖИЗНИ ЛЮДЕЙ. В КАЗАХСТАНЕ ПРОДОЛЖАЮТ ОТМЕЧАТЬ ЕГО ЕЖЕГОДНО В ТРЕТЬЕ ВОСКРЕСЕНЬЕ ИЮНЯ. А МЫ В СВОЮ ОЧЕРЕДЬ ХОТИМ ПОЗДРАВИТЬ С ЭТИМ ЗАМЕЧАТЕЛЬНЫМ ДНЕМ ПРЕВОСХОДНОГО СПЕЦИАЛИСТА, ФЕЛЬДШЕРА ВЫСШЕЙ КАТЕГОРИИ, ЗАМЕЧАТЕЛЬНУЮ КОЛЛЕГУ И ПРОСТО ОБАЯТЕЛЬНОГО ЧЕЛОВЕКА БАЙЗАКОВУ АЛИЮ МУРАТБЕКОВНУ И ЖЕЛАЕМ ЕЙ УСПЕХОВ И ВЫСОЧАЙШИХ ДОСТИЖЕНИЙ В САМОЙ БЛАГОРОДНОЙ ПРОФЕССИИ ЧЕЛОВЕЧЕСТВА! ПРОДОЛЖАЙТЕ ДАРИТЬ ЛЮДЯМ РАДОСТЬ ЖИЗНИ, ВОЗВРАЩАЯ ИМ ЗДОРОВЬЕ. ВЕДЬ НАША ЖИЗНЬ В ВАШИХ РУКАХ.

— Расскажите, пожалуйста, Алия Муратбековна, кем бы Вы сегодня работали, если бы не пошли в медицину?

— Скорее всего, педагогом, я думаю. Знаете, всю жизнь готовилась стать учительницей, а в итоге я здесь. С вами. Это, конечно, тоже радует.

— Ну а кто повлиял на Ваше решение?

— Младшая сестра моего отца. В то время она работала фельдшером в нашем ауле. Ее очень ценили, уважали и коллеги по цеху,

и врачи лечебных учреждений. Любимый персонал должен уметь любить людей, быть готовым прийти на помощь в любое время, быть чрезвычайно ответственным за свои любящие действия. Она умела. Это и вдохновило меня стать медицинским работником. Учиться нам тяжелее, чем другим. А оправдывается все это сложностью профессии, ведь от нас будет зависеть жизнь людей.

— Где Вы учились?

— В Талды-Курганском в медицинском

училище. Это был 1984 год. А закончила 1988 году. Некоторое время работала в селе и только 1996 году переехала в Талды-Курганскую станцию скорой помощи, где проработала больше 20 лет.

— Плюсы и минусы профессии фельдшера?

— Я думаю, главным недостатком профессии фельдшера является психологическая напряженность. А преимущество в том, что ты всегда можешь быть востребованным.

гии, высококвалифицированный профессорско-преподавательский состав. Всем желаем бодрости, процветания, новых интересных идей, блестящих выпускников.

— Спасибо большое. Мы тоже желаем Вам крепкого здоровья, благополучия.

— Спасибо.

4-5 стр. подготовлены
Алтынай МАХИМОВОЙ.

Бас жүлде

1 - орын

2 - орын

2 - орын

3 - орын

3 - орын

Жетісу палитрасы

ПЛЕНЭР ЖҮЛДЕГЕРЛЕРІ:

Бас жүлде – М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университетінің студенттері Атабек Әлібекұлы, Айжан Болатқызы, Марина Блинова. Жетекшісі: М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті «Бейнелу және дизайн» кафедрасының аға оқытушы, ҚР суретші одағының мүшесі, ҚР Мәдениет қайраткері Серікбай Жорабеков.

1 - орын – Шәкәрім атындағы Семей университетінің студенттері Әйгерім Әсетқызы, Ерасыл Қалдыбек, Михайл Иванов. Жетекшісі: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университетінің аға оқытушысы, ҚР суретшілер одағының мүшесі Төлжұғазы Рахымұлы.

2 - орын – Өзбекстан республикасы, Карши мемлекеттік университетінің студенттері Сарвар Аширов, Нәби Пірназаров. Жетекшісі: Фарход Очилов, Ильхом Рахымұлы.

2 - орын – К.Тыныстанов атындағы Ыстық Көл университетінің студенттері Медет Термечиков, Айпери Букарбекова, Мария Юсупова. Жетекшісі: Ыстық Көл университеті Бейнелу өнері және дизайн кафедрасының меңгерушісі, Қырғызстан Республикасы Суретшілер одағының мүшесі Алайбек Орозобаев.

3 - орын – Абай атындағы қазақ ұлттық университетінің студенттері Еркін Қайсар, Балнар Әбиолла, Маржана Оңғарқызы. Жетекшісі: Нұрлан Қилыбаев.

3 - орын – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университетінің студенттері Жансая Айдынкызы, Балнұр Құрманғазықызы, Аружан Иманханқызы. Жетекшісі: Марат Тұрғымбай.

М.Әуезов атындағы университеттің тартуы

● ЖЕТИСУ УНИВЕРСИТЕТІНЕ 50 ЖЫЛ

БІЛІМ АЛАМЫН ДЕГЕН АДАМҒА МҮМКІНДІК КӨП

Мен оқып жүрген оқу орны – жер жанаты Жетісу өлкесіндегі бірден-бір университет. 2021 жылы Ілияс Жансүгіров атындағы оқу орнының «Тарих» мамандығына түстім. Осы мамандықты таңдап, Жетісу университетінде білімімді шыңдап жүргеніме өте қуаныштымын.

Біздің университет тек білікті оқытушыларымен ғана емес, бай кітапханасымен, заманауи құрылғылармен жабдықталған аудиторияларымен бағалы. Университет қабырғасында өтетін әрбір іс-шара жоғарғы деңгейде ұйымдастырылады. Өткен жылы «Тәуелсіздік тұғырым» атты мақала байқауына қатысып, жүлделі орын алдым. Республикалық деңгейдегі конференцияларға қатысып, тәжірибе алмасамыз. Мұндай мүмкіндік берген Жетісу университетіне және ғылыми жұмыстарға бағыт-бағдар беріп жүрген жетекшім Лашын Батырханқызына алғыс айтамын.

Биыл біздің оқу орны – І.Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің ашылғанына 50 жыл! XX ғасырдың 20-30 жылдарында қазақ әдебиетіне зор үлес қосқан, 1937-1938 жылдары саяси репрессияның құрбанына айналған Ілияс Жансүгіровтың есімі берілген оқу орны қазір алдыңғы қатарда. Білім аламын, мамандықты игеремін деген студентке мұнда мүмкіндік өте көп. Тек, талмай еңбектеніп, оқу қажет, бәсекеге қабілетті бола білу шарт!

Университеттің барша оқытушы-профессорларын, барлық білімгерлерді білім ордасының 50 жылдық мерейтойымен шын жүректен құттықтаймыз! Жоғары оқу орны көп жетістікке жетіп, білімді, тәрбиелі студенттермен толыға берсін!

Абзал АСЫЛБЕК,
ЖУ-дың 2 курс студенті.

ЖАУАПКЕРШІЛІКТІҢ АЗДЫҒЫ АЖЫРАСУҒА ӘКЕП СОҒАДЫ

Адам баласының өсіп, қанат жайып түлеп ұшатын алтын ұясы – отбасы. Адамгершілік пен тектілік, мейірім мен адалдық секілді қасиеттерді ұрпақ бойына сіңіріп, санасына ұялататын - әкелер мен аналар. Сынақ үшін берілетін қысқа еұмырда отбасымыздағы жақындарымызды сыйлау, құрметтеу – әрбір азаматтың міндеті. Халқымыз әкені асқар тауға теңеп, темірқазығы мықты түлеуге балаған. Әрбір әке отбасына қорған болуды, ұрпағына пана болуды мақсат етсе, отбасы берік болады. Отау құрған соң, жас жұбайлар тек өздері үшін ғана емес, дүниеге келген сәбилері үшін де жауап береді. Әрбір ана отының сөнбеуін, шаңырағының құламауын, сәбиінің жыламауын тілейді. Алайда, шаңырақ көтергендер саны көп, ажырасқандар саны да азаймай тұр. Қазіргі таңда олардың саны 48 мыңға жетіпті. Ажырасуға не себеп? Оған жас жұбайлар кінәлі ме, әлде қоғам ба? Осы сауалдар төнірегінде Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің психолог маманы ОРАЗОВА Баян сұхбат берді.

Баян ОРАЗОВА

– Қазіргі статистикаға сүйенсек қоғамда ажырасу көп. Психолог ретінде оның себебі неде деп ойлайсыз?

– Қазір жастардың көпшілігі жастай немесе бірін-бірі танымай отбасын құрады. Қыз бен жігіт болып жүргенде әрқайсысы өз кемшілігін жасырып, кейін отбасы болған кезде кемшіліктер біртіндеп көріне бастайды. Бір-бірін тыңдай алмағандықтан, ортадағы мәселеге отбасы мүшелері ретінде жауапкершілікпен қарамағандықтан, бірін-бірі түсіне алмайды. Жауапкершіліктің төмендігі,

отбасылық өмірдегі қиындықтардан қашу, сонымен бірге, ата-аналар мен достардың кері әсері де ажырасуға себеп болады. Ата-аналар балаларын ересек адам ретінде қабылдамай, әр ісіне араласып екі жасты бір-бірінен алыстатады.

– Отбасылық өмірде ақша қандай рөл атқарады?

– Ақша әлеуметтік-экономикалық жағдайдың көзі болғандықтан өте маңызды. Қазір барлық дүние ақшаға келіп тіреледі. Әлеуметтік-экономикалық жағдайдың төмендігі - отбасындағы ұрысқа, өкпе-ренішке, ал ұрыстың көбеюі - бірте-бірте сезімнің сууына, сыйластықтың азаюына әкеп соғады.

– Отбасы құлдырамау үшін ер мен әйелдің міндеті қандай болу керек?

– Әйел адам, алдымен, өзіне көңіл аударуы қажет: өзінің сырт келбетіне, біліміне. Екіншіден, өзінің әйел адам ретіндегі рөлін ұмытпауы керек. Жұбайының киімінің тазалығы, үтіктелуі және тағамның дәмді болуы, үйдің тазалығы. Отбасын асыраймын деп өз міндетіне кірмейтін жүкті арқаламауы қажет. Ер адам отбасының тірегі, асыраушысы ретінде отбасындағы қаражат мәселесін өз жауапкершілігіне алуы керек. Мен ақша табамын деп міндетсінбей бос уақытта балаларына қарасып, үйдегі әйел адамның шамасы жетпейтін жұмыстарды жасауы қажет.

Әйел адам мен ер адам бір-бірін тыңдап, ақылдасып әрекет етсе, отбасында көп проблема болмайды. Аптасына немесе айына отбасылық күн арнап қойса, оның өзі отбасылық өмірдің мықты болуына бірден бір себеп.

– Қазіргі жас отбасы ата-енемен тұруға қарсы, оған не себеп?

– Әулеттегі міндеттерден қашады немесе еркін өмір сүргілері келеді.

– Қазіргі жас жұбайлардың ата-енемен тұруы жас отбасына кедергі бола ма?

– Ішінара себеп болуы мүмкін. Ене мен келіннің бір-бірін жақын адам ретінде қабылдай алмауы, түсінісе алмауы немесе ата-ененің жастар ортасына көп түсуі отбасының құлдырауына бірден-бір себеп. Келіні енесін өз анасындай қабылдаса, енесі келініне туған қызындай қарым-қатынас жасаса түсініспеушіліктің алдын алуға болады деп ойлаймын. Жігітті жақсы көріп тұрмысқа шыққан соң, оның отбасын қабылдауға тырысуы қажет.

– Сұхбат бергеніңізге рақмет!

Дайындаған Гүльназ
АНУАРБЕКОВА,
ЖҚ 311 топ студенті.

● **ҒАЛЫМНЫҢ ХАТЫ ӨЛМЕЙДІ**

Аманжол ҚАСАБЕКҰЛЫ

Қазақ философия ғылымының көрнекті өкілі, философия ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Республикасы әлеуметтік ғылымдар Академиясының академигі, Халықаралық Жоғары Мектеп Ғылым академиясының академигі, Балтық педагогикалық академиясының (Санкт-Петербург) құрметті академигі, Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің құрметті профессоры, қазақ философиясының дамуына зор үлес қосқан ғалым, мыңдаған шәкірттің сүйікті ұстазы Аманжол Қасабекұлы Қасабек дүниеден озды.

Аманжол ҚАСАБЕК 1943 жылы 5 сәуірде Алматы облысы, Кербұлақ ауданының Бостан ауылында туған.

1964-1969 жылдар аралығында М.В.Ломоносов атындағы Москва мемлекеттік университетінің философия факультетінде оқыды. Осы жылдары ғылыми жұмыспен айналысып, әл-Фараби шығармаларындағы таным теориясы бойынша дипломдық жұмысын үздік қорғап шықты.

1969 жылы жолдамамен Жамбыл педагогикалық институтына оқытушылық қызметке келді. Бұнда қоғамдық қызметке белсене араласып, институт партбюросының хатшысы, облыстық кәсіподақ комитетінің мүшесі болды.

1973 жылы Алматы қаласындағы Зоотехникалық-малдәрігерлік институтына аға оқытушы болып орналасып, 1977 жылы адам қызметінің тарихи-философиялық мәселесі бойынша кандидаттық диссертация қорғады.

1978 жылы Жоғары және орта арнаулы білім министрлігінің ұйғарымымен жаңадан ашылған қоғамдық ғылымдар оқытушыларының біліктілігін көтеру Институтына доценттік қызметке жіберілді.

Әлеуметтік қызметтің тарихи-философиялық және методологиялық мәселелері бойынша 1989 жылы докторлық диссертациясын үздік қорғап шықты. 1991 жылы профессор ғылыми атағын алды.

1991 жылдан әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің философия және саясаттану факультетінің деканы, кейінірек оқытушылардың біліктілігін арттыру институтының директоры, ҚазҰУ проректоры болды. Сонымен бірге қазақ және шетел философиясы тарихы кафедрасын ұйымдастырып, оның тұңғыш меңгерушісі қызметіне тағайындалды.

1995-1998 жж. Ілияс Жансүгіров атындағы Талдықорған университетінің ректоры.

1998-2006 жж. Қазақ гуманитарлық заң университетінде әлеуметтік ғылымдар кафедрасының меңгерушісі.

2006-2007 жж. Жетісу институтының ректоры.

2007-2014 жж. Өмірбек Жолдасбеков атындағы экономика және құқық академиясының профессоры.

2014 жылдан Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университетінің «Ғылым философиясы және өлкетану» зерттеу орталығының директоры.

2017 жылдан бастап Ілияс Жансүгіров атындағы ЖМУ-нің «Рухани жаңғыру» ғылыми-білім беру орталығының жетекші ғылыми қызметкері болды.

Екі жүзден астам ғылыми және ғылыми-әдістемелік еңбектің, оның ішінде «Социальная деятельность и социальное познание», «Қазақ философиясы», «Философия тарихы», «Искание истины», «Шығыс философиясы», «Тарихи-философиялық таным», «Ғылым философиясы», «Құқық философиясы», «Личностное познание», «Бауыр тартқан жүрек», «Кісі болмысы», «Современная философия науки», «Қазіргі ғылым дамуының философиялық ерекшеліктері» және тағы басқа монографиялар мен оқулықтардың авторы.

Талдықорған қаласы және Алматы облысының «Құрметті азаматы».

І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің ұжымы ғалымның қайтыс болуына орай туған-туыстарының қайғысына ортақтасып, көңіл айтады. Артына ешпес рухани мұра қалдырған Аманжол Қасабекұлының есімін Жетісу университеті ұжымы әрқашан ардақтап өтеді.

АСЫЛ ҚАЗЫНА УНИВЕРСИТЕТИ

15-17 маусым күндері Ілияс Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің Біліктілікті арттыру және қосымша білім беру орталығының базасында «Асыл қазына университеті» жобасы бағдарламасын жүзеге асыру аясында оқытушылар мен қызметкерлеріне арналған 50+ «Электрондық үкімет» тақырыбы бойынша қысқа мерзімді курс өтті. Бағдарлама тыңдаушылары egov.kz порталының қызметімен танысты. Сонымен қатар порталдың жиі қолданылатын сервистерімен жұмыс істеу дағдыларын жетілдірді.

● **ХАБАРЛАНДЫРУ!**

«ZHANSUGUROV COLLEGE» — НЕ ОҚЫТУШЫЛАР ҚАЖЕТ

І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің «Zhansugurov College»-не 2022-2023 оқу жылына жалпы білім беретін пәндер бойынша оқытушылар қажет:

1. Орыс тілі мен әдебиеті,
2. Ағылшын тілі,
3. Математика,
4. Информатика,
5. Тарих,
6. Музыка.

Педагогика, психология және арнайы пәндер бойынша келесі мамандықтар бойынша оқытушылар қажет:

1. Аударма ісі;
2. Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту,
3. Бастауыш білім беру,
4. Туризм,
5. Графикалық дизайн,
6. Ақпараттық жүйелер.

Түйіндемелерді Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі 27, ЖУ 3 корпус, 202 кабинетке қалдырыңыздар!

О ҚЫРМАНДАРҒА БЕЛГІЛІ «ЖЕТІСУ УНИВЕРСИТЕТІ» ГАЗЕТІНІҢ №1 САНЫНДА «ЖЕТІСУ СУРЕТТЕРІНДЕГІ» ӨСІМДІК АТАУЛАРЫ» АТТЫ МАҚАЛА ЖАРИЯЛАП, ІЛИЯС ЖАНСҮГІРОВТЫҢ ӘЙГІЛІ ПОЭМАСЫНДАҒЫ ӨСІМДІКТЕРДІ УНИВЕРСИТЕТ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІ МЕН СТУДЕНТТЕРІНЕ ЖІТІ ТАНЫСТЫРУ ҮШІН ЖАРАТЫЛЫСТАНУ ҒЫЛЫМИ БАҒЫТ БОЙЫНША БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ ОҚЫТУШЫ-ПРОФЕССОРЛАРЫН БІРІГІП ЖҰМЫС ІСТЕУГЕ ШАҚЫРҒАН ЕДІК. ЖАРАТЫЛЫСТАНУ ҒАЛЫМДАРЫ БҰЛ БАСТАМАНЫ ҚУАНА ҚОЛДАП, РЕДАКЦИЯҒА ІЛИЯС АҚЫН АТАҒАН 90-ҒА ЖУЫҚ ЖЕР ТҮГІНІҢ ҚАСИЕТІН ЖАЗЫП ЖІБЕРЕ БАСТАДЫ. БҰЛ САҢДА ӨСІМДІКТЕРДІҢ ЕКІНШІ ТОП-ТАМАСЫН ҰСЫНАМЫЗ.

ІЛИЯС АТАҒАН ЖЕТІСУДАҒЫ ЖЕР ТҮГІ

Шырыш

Бөлімі: Гүлді өсімдіктер
Табы: Даражарнақтылар
Сабы: *Asparagales*
Тұқымдасы: *Xanthorrhoeaceae*
Кіші тұқымдасы: *Asphodeloideae*

Шырыш (лат. Eremurus) – шырыштар тұқымдасына жататын көп жылдық шөптесін өсімдіктер тегі. Оңтүстік-Шығыс Еуропаның және Азияның далалы, шөлді аймақтары мен ашық таулы жерлерінде (биіктігі 3500 м) өсетін 60-қа жуық түрі бар. Қазақстанның таулы далаларында, құмайт, топырақты шөлдерінде 13 түрі кездеседі. Бұлардың биіктігі 30 – 130 см, кейде 2 түр-дей. Тамыры ұршық пішіндес, етжеңді. Жапырағы түп жағында, ұзын, қандауыр пішіндес. Сабағында жапырақ болмайды, оған көп гүлді (кейбір түрінде оның саны 500-ге жетеді) шашаққа айналған гүлшоғыры орналасқан. Гүлі қос жынысты, ақ, қызғылт, қызыл, сары не сұрғылт түсті. Гүлтұғыры жапырақтарынан едәуір биік. Гүлсерігі қоңырау тәрізді, аталығының саны алтау, жатыны 3 ұялы. Мамыр – шілде айларында гүлдеп, жемістенеді. Жемісі – шар тәрізді тегіс, үш ұялы қорапша. Регель шырышының (E. regelii), үлкен шырыштың (E. robustus), қоңыр шырыштың (E. fuscus) және Тәңір тау шырышының (E. tianschanicus) маңызы зор. Олардың тамырында желім жасау үшін пайдаланылатын декстрин болады; көк жапырағын және тамыры жеуге жарайды; жапырағынан бояу алынады. Шырыштар – өсем және шырынды болып келеді.

Жуа

Бөлімі: Гүлді өсімдіктер
Табы: Даражарнақтылар
Сабы: *Asparagales*
Тұқымдасы: *Amaryllidaceae*

Жуа (лат. Allium) – амариллистер тұқымдасының жуа тұқымдас тармағына жататын екі және көп жылдық шөптесін өсімдіктер туысы. Солтүстік жарты шарда 500-ге жуық түрі кездеседі. Қазақстанда жуаның 108 түрі далалық шөл, шөлейтті жерлерде, әсіресе, таулы аймақтарда өседі. Сабағы қуыс, кейде бітік, оның ұшында көп гүлді, шатыр тәрізді гүлшоғырлары бар. Жапырағы тұтас қынапты, сабағын орап тұрады. Гүлі ұсақ, ақ, қызғылт сары, жасыл түсті. Жемісі – үш қырлы қауашақ. Баданалары домалақ, кейде сопақша. Жуаның сирек кездесетін 9 түрі қорғауға алынып, Қазақстанның «Қызыл кітабына» енгізілген. Жуа мал азықтық, тағамдық,

дәрілік өсімдіктер ретінде де бағаланады. Ерте заманнан бері ерекше сәнді өсімдіктер есебінде мәдени түрде өсіріледі және арамшөп түрлері де кездеседі.

Жуа – екі жылдық және көп жылдық өсімдіктер туысы. Қазақстанда 100-ден астам түрі бар, оның 29-ы эндемикалық. 4 түрі (бас пияз, сарымсақ, шалот, батун) мәдени дақыл ретінде өсіріледі. Жапырағы түтікше пішіндес не жалпақ. Тамыр жүйесі шашақты, баданасы не қысқа тамыр сабағы бар. Гүлі ұсақ, қос жынысты, түйінінің үш ұшасы бар. Гүлшоғыры – шатырша. Жемісі қара дөңді құрғақ қауашақ. 40-150 күнде өсіп жетіледі. 3-4 жылдан кейін гүлдей бастайды. Жапырағы мен баданасында кант, клетчатка, кальций, калий, В, Вp В, С, РР витаминдері бар.

Рауғаш

Бөлімі: Гүлді өсімдіктер
Табы: Қосжарнақтылар
Сабы: *Caryophyllales*
Тұқымдасы: *Polygonaceae*

Рауғаш (лат. Rheum) – тарандар тұқымдасына тиесілі өсімдіктердің тегі. Ол Орта Азия, Болгария және Оңтүстік Сібір аумағынан шығады. Рауғаш көкөніс ретінде өсіріледі. Құрамында магний, калий, кальций, темір, фосфор, натрий, В тобының дәрумендері, С дәрумені және каротин бар. Рауғаш - алғашқы көктемгі жемістердің бірі. Әсіресе ол бізді өзінің жаңа піскендігімен қызықтырады. Рауғаш тамаққа оның жасыл немесе қызыл түсті сабақтарын қолдану үшін өсіріледі. Оның өзгеше қышқыл және шөл басатын дәмі бар және одан шырын, компот, ұннан пісірілген өнімдерге салынды әзірленеді. Рауғаш темір мен С дәруменіне

бай. Ол ас қорытылуына мүмкіндік туғызады, гастритті емдейді, төбетті жақсартады. Әсіресе ішекті тазартып, оның жиырылуын жақсартады. Рауғаш асқазан сөлінің және өт бөлінуіне себепші болады, бұл зат алмасуын жеделдетеді. Рауғаш тіпті семірумен күресте пайдаланылады. Бірақ оның құрамында қымыздық қышқылы бар, осыдан нашар еритін кальций оксалаты түзіледі, ол бүйрек тасы түрінде шөгуі мүмкін.

Шытыр

Бөлімі: Жабықтұқымдылар
Табы: Қосжарнақтылар
Сабы: *Ranunculales*
Тұқымдасы: *Sarгалдақтар*

Шытыр немесе ащы (зәрлі) сарғалдақ (лат. Ranunculus acris) — сарғалдақтар тұқымдасына жататын сарғалдақ тегінің, көп жылдық, шөп тектес өсімдік. Биіктігі 70 см-ге дейін жетеді, сабақтары қысқа және тығыз түк басқан сайлары бар, тамыры түзу және көптеген ұсақ, қысқа қосымша тамырлары бар. Жапырақтарының сағақтары ұзын, бес бөлік жапырақшалардан тұрады. Жапырақшалардың әрқайсысы бірнеше бөлшектерге бөлініп тілімделген. Олардың сағақтары өсімдіктің сабағын жарым жартылай қоршай орналасқан. Гүлдері алтындай сары. Гүл сабақтарының да ұзына бойына созылған сайлары бар. Гүл тостағаншасының 5 тұкті қалақшалары бар. Жемісі шар тәрізді көптеген жаңғақшалардан тұрады. Мамыр айынан бастап бүкіл жаз бойы гүлдейді. Өсімдік бірінші рет 6 жылдығында гүлдейді.

Шытыр арамшөп тәрізді бақшаларда, егістік жерлерде, шабындықтарда және батпақты жерлердің шетінде, өзендер мен көлдердің жағасында да көп кездеседі. Құрамында ұшпалы зат –протоанемонин (анемонол) бар, иісі өткір, дәмі тіл қуырарлықтай ащы. Протоанемониннің көздің, мұрынның, кеңірдектің кілегей қабығын түршіктіретін қасиеті бар. Шытырдың құрамында протоанемониннен басқа аскорбин қышқылы, каротин,

илік заттар, алкалоидтар, жүрек глюкозидтері және флавоны қосылыстар бар.

Дәрі мақсатында зәрлі сарғалдақтың шөбін пайдаланады. Оны бас ауруды, ревматизмді, подагры, жараны, күйікті, шиуанды емдеу үшін, сондай-ақ тонус көтеретін дәрі ретінде де пайдаланады. Өсімдік құрамындағы ротоанемонин - улы зат. Оның аз мөлшерінің өзі орталық нерв жүйесін қуаттандырғыш әсер етеді. Өсімдіктің гүлімен кейде безгекті де емдейді.

Шытыр жалпы улы өсімдіктердің қатарына жатады, сондықтан онымен емдеуді тек қана дәрігердің байқауымен жүргізген дұрыс. Шытыр шөбі денеге тисе дереу қызартып, қышытады. Кейде оның тиген жері ісініп, іріңдеп кетуі де мүмкін. Ішке кетсе асқазан жолдарын тітіркендіреді, уландырады. Жайылымдарда осы өсімдікті жеген малдардың уланатын жағдайлары да жиі кездеседі.

Жаужапырақ

Бөлімі: Гүлді өсімдіктер
Сабы: *Lamiales*
Табы: Қосжарнақтылар
Тұқымдасы: *Lamiaceae*

Жаужапырақ, мелисса (лат. Melissa) – ерінгүлділер тұқымдасына жататын көп жылдық шөптесін өсімдіктер туысы; майлы дақыл. Биіктігі 60 см-ге дейін жетеді. Еуразияда 5 түрі, ал Қырымда, Кавказда, Орта Азияда 2 түрі өседі. Сабағы тік, төрт қырлы, аздап түк басқан. Жапырақтары қарама-қарсы орналасқан, шеті тіс тәрізді, жоғары жағы үшкірленген, беткі жағы — қоңыр жасыл, асты — сұр жасыл, айналасында дақыл нүктелері бар. Гүлдері жапырақ түбінде орналасқан, қызғылт немесе ақ түсті болады. Шілде— тамыз айларында гүлдейді. Орта Азияда бал арасын ұстайтын жерде егіледі. Бал шырынды, дәрілік өсімдік және дәмдік-татымдық дақыл ретінде өсіріледі. Онда эфир майы, С витамині, тұтқырлық заттар бар. Жаужапырақ тұнбасы ас қорытуды жақсартады, жүйке жүйесіне жайлы әсер етеді.

Балауса өсімдігі, ылғалды жерде өсетін шүйгін шөптер, шырынды мал азығы, құрамында ылғалы көп (70%-тен жоғары) бақша өнімдерінен, табиғи және екпелі жайылымдардың шырынды шөптерінен дайындалады, құрамында протеин, май, клетчатка, азотты және минералды заттар, витаминдер көп болады. Балаусаның қоректік заттары жақсы қорытылады, мал өнімдерінің сапасы артады.

Жаратылыстану жоғары мектебі, химия-биология мамандығының 2 курс білімгері.

Жаратылыстану ғылыми бағыт бойынша білім беру бағдарламаларының оқытушы – дәріскері.

Г. ЖАҚЫПБЕК,

А. АТАБАЕВА,

ҚҰРЫЛТАЙШЫ: І.ЖАНСҮГІРОВ АТЫНДАҒЫ ЖЕТІСУ УНИВЕРСИТЕТІ

Медиаорталық басшысы
Баян Шаянбаева

Бас редактор: Н. Дүтбаева
Тілші: С. Әшірбекова
Корректор: А. Махимова
Дизайнер: Н. Елшібеков

- Газет Қазақстан Республикасы Ақпарат және Коммуникация министрлігі, Байланыс, ақпараттандыру және бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы мемлекеттік бақылау комитетінде 2018 жылғы 27 қарашада тіркеліп, № 17378-Г куәлігі берілген.
- «Жетісу университеті» газеті медиаорталықта теріліп, беттеледі.
- Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді.
- Газет айына бір рет шығады.
- Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үйде, «Алматы - Болашақ» АҚ филиалы «Офсет» баспаханасында басылады.

МЕКЕНЖАЙЫМЫЗ:
Талдықорған қаласы,
Жансүгіров көшесі, 187а.
Байланыс телефоны: 312484

Индекс 64568
Тапсырыс №662
Таралым 2000 дана